

LAUGSNYT

21 ÅRGANG - NR 54 - DECEMBER 2013 - MEDLEMSBLAD FOR NYSTED BÅDELAUG

Slæbestedet med ophalervognen bruges flittigt gennem året af havnens mange brugere.

FOTO: RICHARD JENSEN

NEDSLIDT RAMPE OG SLÆBESTED TRÆNGER TIL RENOVERING

Af Ole Wiberg

Indvielsen af første fase af renoveringen af Nysted Havn foregik med taler og reception i og omkring Bådelaugets klubhus. Bogmester John Brædder holdt indvielsestalen, flere andre takkede, der blev stillet spørgsmål til uddybningen af sejlrenden, om tracé for kørestolsbrugere, bænke m.m.

Bådelaugets havde ved møder om forslag til renovering og overtagelse af havnen påpeget, at renoveringen af slæbestedet skulle med i første del af havneprojektet, da det var i meget dårlig stand og snart ville være uanvendeligt. Kommunens svar var negativt. Renoveringen af slæbestedet blev ikke en del af havnerenoveringens første fase, til trods for at det på årsbasis bliver benyttet af 40-50 badeejere.

Bådelaugets har allerede i 2008 påpeget, at en renovering af slæbestedet snart var nødvendig. Svaret fra Guldborgsund kommune var dengang, at der ikke var afsat midler til dette arbejde i det indeværende år, samt at det jo også var Bådelaugets medlemmer, som brugte slæbestedet. Men medlemmerne er også badeejere, som betaler for pladser i havnen. Slæbeste-
...fortsættes side 3

Skipperknejpen med sand på gulvet. Side 6-7

Læs om tangfiskeren Poul Erik Larsen. Side 8-13

Barkning af sejl til Færøjoller. Side 14

Landts røgehus og sælfangst ved Rødsand. Side 18-19

Af Preben Jensen
formand for
Nysted Bådelaug

Det er blevet efterår (snart vinter), jeg er netop kommet hjem fra havnen. Mens jeg gik rundt, spekulerede jeg over, hvad det egentlig er, der får en til at gå rundt på en kold og blæsende havn. På en eller anden måde føles det rart at gå der, se at bådene står godt og sikkert, og at alt ser ud som sidst jeg gik runden.

Efter tjekket på pladsen, hvor bådene står opbevaret for vinteren, vender man sig og ganske automatisk vandrer man hen imod Nysted Bådelaug, hvor man ved, at der er varme, lys og mulighed for en god snak.

Både udefra og indenfor ser vores Laug fantastisk flot og velholdt ud, hvilket er noget alle medlemmer burde værne om, derfor kan jeg kun på det kraftigste opfordre alle medlemmer til at være med til at yde en aktiv indsats for dette. Hvis klubben skulle betale for al vedligeholdelse (herunder arbejds løn) skulle kontingent, udlejning og priser på drikkevarer sættes markant op.

Siden sidste blad har der været adskillige gode arrangementer i klubbens regi, mange

glade medlemmer har støttet op om disse, ligeledes har klubben fået stor anerkendelse udefra bl.a. for afholdelsen af havneindvielsen. Hvilket forhåbentligt kan bruges positivt fremover.

Her i den kolde periode, hvor de fleste både er på land, bør medlemmerne holde øje med (og bakke op om) de forskellige kurser og andre arrangementer der gennemføres i lauget. Læs Laugsnyt og orienter Jer på vores opslagstavle.

Jeg vil gerne opfordre medlemmerne til at komme med forslag til os i bestyrelsen, hvis i har nogle gode ideer, der kan være med til at udvikle sammenholdet i vores klub. (f.eks skal sildesøndage genindføres? fisketure? udflugter?)

Hvad 2014 bringer af oplevelser og udfordringer kan vi kun gisne om, men ved at vise opmærksomhed, hjælpsomhed og forståelse for hinanden, vil endnu flere opleve, at det er dejligt at færdes på havnen. Lad os hjælpe hinanden med opmærksomme øjne og en hjælpende hånd så vi kan sikre . at vores klub består i mange år fremover, også selvom det desværre stadig kniber med nye og yngre medlemmer.

Til sidst. Spørg altid: Hvad kan jeg gøre for min klub, og ikke hvad kan klubben gøre for mig.

VIGTIGE DATOER

Julegløgg og papirklip: Lørdag den 7. december 2013 kl. 14.00.

Nytårsfrokost: Lørdag den 11. jan. 2014 kl. 14.00

Spjelsning og rusesyning: 10 gange. onsdage den 15. januar - 19. marts 2014

Generalforsamling: 28. februar 2014 kl. 19.00

Forårsfest: Lørdag den 8. marts 2014

Bådeudsætning: Lørdag den 26. april kl. 8.00

Standerhejsning: Lørdag den 26. april kl. 13.00

Pinsemorgen: Morgenkaffe til de morgenfriske søndag den 8. juni 2014 kl. 8.00

Annoncer i Nysted Bådelaug

Du kan annoncere på vores hjemmeside og du får din annonce med i vores klubblad "LAUGSNYT" to gange årligt. Kontakt: nsb.laug@gmail.com

...fortsat fra forsiden

dets funktion har altid været en service, som alle brugere af havnen kunne benytte og var ikke forbeholdt nogen som helst forenings medlemmer.

Bådelaugets daværende formand, Preben Rosenfold, arbejdede i mange år aktivt for enten at kommunen skulle renovere slæbestedet eller at Bådelauget skulle få lov til at overtage det helt. Ifølge dokumenter fra det tidligere Nysted Kommune, ejer Nysted Bådelaug det elektriske ophalerspil, mens kommunen ejer skinneanlæg og ophalervogn. Spil og wire er af nyere dato. I et notat fra 2010 fra Guldborgsund Kommune, blev det vurderet, at en udbedring af skinneanlæg og ophalervogn ville beløbe sig til ca. 90.000 kroner. Samtidig blev det meddelt, at Guldborgsund Kommune heller ikke denne gang havde afsat midler til renovering. Det blev derfor foreslået, at der blev indgået en aftale om, at Nysted Bådelaug overtog det kommunalt ejede skinneanlæg og vogn til en værdi af 0 kroner, hvorpå Bådelauget bekostede restaureringen af anlægget, men at båderampen med bom fortsat tilhørte Nysted havn. Herefter blev der indhentet tilbud på de ovennævnte arbejder. Der blev foretaget en dykkerundersøgelse af skinneanlægget til 7.000 kroner, som Bådelauget betalte.

Tilbuddet for renoveringsarbejdet lød på 80.000 kroner i arbejds løn, hertil kom materialeudgifter. Alt i alt ville renoveringen løbe op i 125.000-150.000 kroner. Bådelauget svarer herefter til Guldborgsund kommune, at udgif-

terne til renoveringen var meget større end kommunens vurdering og derfor foreslog Bådelauget at overtagelsen skulle omfatte såvel slæbested som rampe og bom. Alle indtægter skulle tilfalde Bådelauget, som på denne måde kunne skabe økonomisk grundlag for projektet.

Kommunen svarede, at overtagelsen ville blive betinget af, at Nysted Bådelaug skulle varetage udvendig renholdelse på havnearealerne i perioden 1. april til 31. oktober. Det vil sige tømning af skraldespande samt opsamling af henkastet affald, også i weekender og på helligdage, på hele strækningen fra Ålholm til Landts Røgehus. Preben Rosenfold mente det var en joke, men det var det ikke!

Siden dette svar af den 21.05.2011, har sagen ligget stille og blev først igen bragt på bane i forbindelse med drøftelserne omkring planerne for havnens renovering, hvor kommunen endnu en gang afviste at bekoste renoveringen af ophalerstedets faciliteter.

År efter år forfalder slæbestedet mere og mere. Så vidt jeg kan bedømme situationen, kan skinner og vogn ikke holde til brug i en sæson mere, og 40-50 bådejere og aktive medlemmer vil stå uden mulighed for optagning og udsætning af både.

Derfor foreslår jeg, at bestyrelsen hurtigst muligt nedsætter et udvalg, med repræsentanter for de aktive bådejere, som bruger slæbestedet. De skal genoptage forhandlingen med Guldborgsund Kommune, og arbejde på at nå frem til en optimal løsning på problemet, som kan være til alles tilfredshed. **Ole Wiberg.**

LEGATER OG VÆRKTØJ TIL SMAKKELAUGET

Fredag den 1. november modtog Nysted Smakkelaug 25.000 kroner i støtte fra Thorkild Høeghs Mindelegat til renovering af en af vores smakkejoller. Endvidere har vi fået 10.000 kroner i støtte af Sydfynske Dampskibsselskabs Fond til køb af Kertemindejolle.

Vi har en Færøjolle, der skal renoveres i vinteren 2014-2015, hvis det kan klares på en vinter, som vi ikke tror, men det må vi se til den tid. En Kertemindejolle, der er i privat eje, som

Smakkelaug arbejder på at få ind i sin kommende flåde af smakkerjoller, der skal renoveret i den kommende vintersæson. Et arbejde Nysted Smakkelaugs medlemmer glæder sig til. Vi har endvidere modtaget en hel del originalt håndværktøj til skibsbygning af tidligere skibstømrer Bent Larsen. Det er dejligt, at nogle betænker sådan et lille laug, så også skibsbyggernes håndværktøj bliver bevaret for eftertiden og ikke forsvinder i glemslen. **-red**

Formand:**Preben Jensen**

Tlf. 21 42 95 57

prej@live.dk

Næstformand:**Tommy Frederiksen**

Tlf. 60 15 20 73

tnf1@live.dk

Bestyrelsesmedlemmer**for aktive:****Joanna Marcussen**

Tlf. 40 36 40 31

joanna.marcussen@hotmail.dk

Per Carstens

Tlf. 23 71 07 54

per.carstens@live.dk

Suppleant for aktive:**Ole Wiberg**

Tlf. 40 42 13 21

arkitekt.o.wiberg@gmail.com

Bestyrelsesmedlem**for passive:****Svend Aage Christensen**

Tlf. 40 92 68 11

Suppleant for passive:**Torben Hansen**

Tlf. 41 57 93 75

Kasserer:**Lars Bille Hansen**

Tlf. 27 29 17 85

lasse@skrivenmail.dk

Revisor:**Per Jacobsen**

Tlf. 54 87 05 89

Revisorsuppleant:**Lise Foss Hansen**

Tlf. 23 10 99 09

IT- OG BLADUDVALG:**Richard Jensen**

Web./it-udvalg og redaktør

Rosenvænget 16 A,

4880 Nysted

Telf. 28 56 95 94

richard.v.jensen@gmail.com

Alex Jensen

Redaktion og it-udvalg

Drosselvej 9, 4880 Nysted

Telf. 30 49 88 11

alex.viggo.jensen@gmail.com

John Slot

Medredaktør og redaktion

Slotsgade, 4880 Nysted

Tlf.: 61 28 18 60

john.slot@hotmail.com

SIDEN SIDST

Af Richard Jensen

Redaktør af Laugsnyt

Der har gennem foråret været en del rapserier i vores klublokale. Flere ting var blevet fjernet, ting som ikke har nogen særlig værdi i sig selv. Det drejer sig om nogle billeder på væggene og andre pyntegenstande. Tyveriet blev anmeldt til politiet, hvorefter flere af effekterne blev tilvejebragt igen.

5. august 2013 blev der igen fyret op under havnens barkeovn. Denne gang var det sejlene til Middelaldercenterets to skibe, der skulle bakes. Kedlen, som skulle holdes på mellem 60-70 graders varme i ca. 20 timer, blev klaret af Bådelaugets medlemmer på skift fra middag og de næste 20 timer. Resultatet blev rigtig flot, og en tilfreds skare af Middelaldercenterets folk, kunne drage hjem med nybarkede sejl. Det er jo dejligt, at Bådelaugets medlemmer kan samles om et fælles projekt.

Klubaften i Smakkelaug den 22. august med efterfølgende grillaften. Det var en flot dag med tre smakkebåde under sejl i Noret - det var noget, der blev lagt mærke til, og flot var det jo. Tre medlemmer skulle bestå deres prøve i sejlads under kyn-dig vejledning af Ole Wiberg. Tak til dem, der har indsendt flere flotte billeder af sejladsen.

Sensommerfesten løb af stablen med spidstegt gris på menuen den 24. august. Igen i år var den sprød og lækker og med 45 meget festlige deltagere, blev det en rigtig en god dag og aften. Grillmesteren beklagede dog, at der ikke var svær på begge sider af grisen. Musik, dans og hyggeligt samvær til sent ud på aftenen. Tak til det festlige udvalg for et godt arrangement. Vejret var med svag vind og solrigt.

Fredag den 6. september kl. 12.00 var der indvielse af vores renoverede havn, hvor et stort antal gæster i elektriske rullestole mødte op. - Jeg troede ikke, at vi havde et så stort antal kørestole i vores by. De demonstrerede naturligvis angående den manglende trace, som blev sparet væk af kommunen.

Rengøring af klubhuset den 14. september. Femten medlemmer var med til at vinterklargøre klubhuset, som blev rengjort indenfor og holdet udenfor sørgede for den fornødne vedligeholdelse med træbeskyttelse og forskønnelse af klubhuset. Kl. 11.45 var arbejdet afsluttet og man indtog en lettere frokost. Der skulle måske arrangeres noget andet næste år, så det ikke er de samme soldater hver gang, der må trække det store læs - måske en turnusordning eller lignende. Vi er jo alle brugere af huset i hverdagen og må også bidrage til fællesskabet.

26. oktober skrev vi denne dag. 14 både er sat på land til vinteropbevaring. Der er i årets løb ikke sket det helt store. Nogle har

En stor skare af bådelaugets medlemmer i fuld aktivitet med at klargøre klubhuset indvendig og ikke mindst den udvendige vedligeholdelse før vinteren sætter ind.

FOTO: ALEX JENSEN

flyttet deres fiskeri til andre havne, hvor der er større muligheder for at have fisk med hjem. Sælerne og skarver huserer stadig ved kysterne og ødelægger ruser og garn eller vores fangster. Historien om sælen kan man læse længere omme i bladet.

Standerstrygning gik jo som det plejede. - Et par afsluttende ord fra næstformanden, hvorefter standeren blev taget ned og vi gik indendørs for at spise forkost. Dette år er det Niels J. Hansen, der har tryllet med gryderne og endte med et rigtigt godt resultat, velsmagende og godt var det. - Personligt håber jeg, at det ikke er sidste gang han har stået for hovedmenuen. Vores festudvalg leverede som sædvanen tro, resten.

Sammen med dette nummer af Laugsnyt udsendes også et hæfte med forslag til vedtægtsændringer. Kig det nu godt igennem, så du er klar med dine spørgsmål til generalforsamlin-

gen. Der har været annonceret med et opslag på opslagstavlen, og det har været bekendtgjort på hjemmesiden, hvordan man skulle forholde sig med indsendelse af egne forslag til vedtægtsændringer, men desværre er der ikke blevet indsendt nogle forslag til vedtægtsudvalget, så de kunne tage disse med i deres overvejelser.

Husk at medbringe den medsendte folder med vedtægtsændringer til generalforsamlingen. Der bliver ikke udleveret nye foldere med vedtægtsændringer på den næste generalforsamling den 28. februar 2014.

Laugsnyt ønsker alle sine læsere en rigtig god jul og et godt nytår 2014. **-red**

† DØDSFALD

Lørdag den 2. november mistede vi et medlem under tragiske omstændigheder, Frank Bred blev fundet omkommet i Nysted Havn mandag den 4. november kl. 12.45.

Tirsdag den 5. november afgik også et andet medlem ved døden. Bent Albretsen sov stille ind på Solgården, efter længere tids sygdom. *- Æret været deres minde*

Skipperknejen var en succes, som også vil være at finde på pladsen næste år. Flere af de besøgende var endog klædt i sømandstøj.

FOTO: HANNE HAUBERG

SKIPPERKNEJPE, SAND PÅ GULVET, SPYTBAKKER, GAMLE MØBLER OG SØMANDSVISER

Som noget nyt i år under Hajkutter-arrangementet, var der blevet oprettet en Skipperknejspe med sand på gulvet, spytbakker, gamle stole og borde, hvor gæsterne kunne købe en stol til at tage med hjem. Der var fiskenet og garn, ruser og andre maritime ting, som nogle lokale fritidsfiskere havde udlånt til arrangementet. Personalet var iført "arbejdstøj", eller skal vi sige en uniform bestående af sømandstøj. Der var harmonikamusik, og alle musikerne var i

deres "bedste" alder, og sørgede for at gæsterne hyggede sig med dejlige sømandsviser.

Man kunne købe næsten alle former for drikkevarer, og gæsterne kunne også købe mad i et af de andre telte, og nyde frokosten i Skipperknejen.

Nysted Smakkelaug var også til stede med et par sejlmagerbænke, hvor man splejsede tovværk og lignende.

Skipperknejen har fået megen omtale fra

Skipperknejspe med aftenstemning, hvor man hyggede sig i den lune aftenluft. Et par ældre folk, som man siger, lige ankommet, - de er sikkert fra landet, eller...?

FOTO: HANNE HAUBERG

En sejlmagerbænk, hvor der blev splejset tovværk og Skipperknejpens harmonikaspillere, der spillede mange dejlige sømandsviser.

FOTO: ALEX JENSEN OG HANNE HAUBERG

nær og fjern, og personalet kan næsten ikke få armene ned igen. En succes, som man håber på, at kunne gentage næste år - for knejpen er med igen næste gang, der er Hajkutter Festival i Nysted.

Hanse Sail i Rostock så gerne Skipperknejpen opført i Rostock også, men det bliver vist for stor en mundfuld at arrangere det oversøisk,

så mon ikke man nøjes med at arrangere det på Nysted Havn, siger Sven Erik Hauberg og Majbritt Harwitz, der var initiativtagere til dette nye festivalprojekt.

Efter at udgifter og indtægter er gjort op, viser det sig, at dette års festival får et overskud på ca. 63.000 kr., som sikkert også skyldes det gode vejr under arrangementet. **-red**

HURTIGT & NEMT

LFtrykteam

Nørregade 17 • 4970 Rødby • Tlf. 54 60 13 87 • lolland@lftrykteam.dk
Kongensgade 16 • 4800 Nykøbing F. • Tlf. 54 85 06 24 • falster@lftrykteam.dk

En beretning om:

Den sidste tangfisker i Nysted

Af Alex Jensen

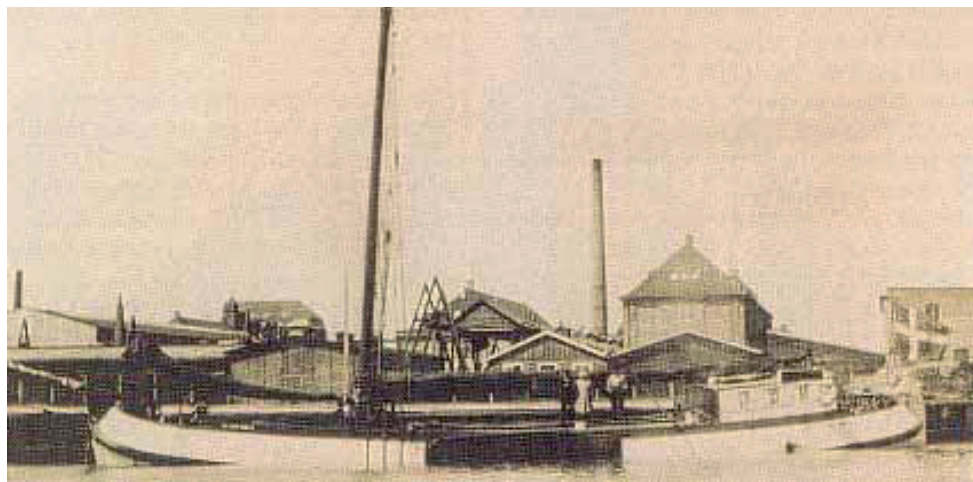
For en del år siden skrev jeg denne artikel om tangfiskeri og om Poul Erik Larsens liv som sten- og tangfisker. På opfordring bringer vi den nu i Laugsnyt.

Vi sidder i Poul Eriks hjem i Havnegade, Nysted og kikker på gamle fotos, og taler om fordums tider, hvor tangfiskeriet lønnede sig. Poul Erik er ikke jyde, "men vendelbo", - siger han på helt sin egen måde. Poul Erik har på opfordring skrevet et par sider om, hvad han kan huske fra dengang, - "det er godt at træne hjernen", siger Poul Erik til mig.

Den trofaste følgesvend

Jeg sidder, så jeg kan se et særdeles velmaleret maleri af en Dansk/Svensk gårdhund, og selvfølgelig kommer talen ind på hans trofaste følgesvend gennem 18 år, "Proppen". Proppen var jo et helt kapitel for sig selv, - var vi enige om, og ingen tæver i byen kunne føle sig sikker, når Proppen var i havn, ej heller haser og fingre, hvis man prøvede at klappe ham - næ, så skulle man først godkendes af Proppen, inden

"Memento Mori". Kuf bygget i 1892 hos G. Verstokt i Hoogenzant, Holland. Hvad historien er før 1921 ved man ikke, men i 1921 blev den købt af Johan Jepsen, Alnor, Gråsten og kom til at sejle under dansk flag med navnet "Ellen Marie".

ARKIVFOTO

dette kunne lade sig gøre. "Jeg har mange bil- leder af ham", siger Poul Erik, "for jeg ved sku´ ikke, hvad det var, men hver gang, der skulle fotograferes, stod Proppen der - det kunne han godt lide", siger Poul Erik og ser eftertænksom ud. Der er ingen tvivl om, at Proppen er savnet!

Skibsskøde og anparter

Hvem skulle have troet, at navnet "Memento Mori" skulle komme til at fylde en hel del i Poul Erik Larsens liv. "Memento Mori", oversat til dansk betyder (Husk døden), er et lidt særpræget navn at døbe et skib.

"Ellen Marie" fik installeret motor (Alpha) til fremdrivning i 1922, og blev hermed til en motortjalk, så den kunne være mere allround til de opgaver, som også kunne være få. Fart til havne i Europa. Imidlertid er et eller andet gået galt, for skibet dukker først op igen i 1942, hvor den hedder Motortjalk "Arre" af Ærøskøbing, og købt af Arne Flyvebjerg, efter et havari hvor "Arre" er sunket. I skibsskødet står der, at skibet som er sunket på 16 meter vand mellem Hundested og Hesselø, er afmærket og overtages i den stand, det er og forefindes med alt tilbehør, fri for hæftelser og gæld, til den nettesum af 6.412 kroner. Der står 120 anpartsha-

vere i skibsskødet. Det er lige fra en tjenestekarl fra Risemark til en kommunaldirektør fra Frederiksberg, som havde tegnet part i dette skib, som nu skulle hæves og klargøres efter havariet, så det atter kunne sejle i fart. Det er ikke et nyt begreb at være anpartshaver, som Per Henriksen havde opfundet, fortæller han. Det gjorde man også dengang, og efter skibs-

En ny stævn der var meget anderledes end den særprægede kufstævn.

ARKIVFOTO

Det er Poul Erik med tophuen på. På billedet ses de tunge støvler og hjelme man brugte, og stadig bruger, den dag i dag, dog i en lidt nyere udgave.

FOTO: POUL ERIK LARSEN

skødet at dømmen er det jævne folk, som har købt - de fleste fra Ærøskøbing.

Efter bjærgningen var den lidt særprægede kufstævn mere skadet, end man oprindeligt havde troet. Så efter havariet fik den en helt ny stævn, som var meget anderledes. Skibet blev senere omdøbt til "Ole" af Nørresundby og sejlede som sten- og vragskib.

Uddannelse som tungdykker

Der blev søgt efter skibsvrag, og man brugte tungdykkere til arbejdet den gang. Det er her, at Poul Erik Larsen kommer ind i billedet. Poul Erik var uddannet på Søværnets Dykkerskole i 1957, og viser mig et foto af hele holdet, opstillet. "Kan du kende mig?" - spørger han med sin jyske humor. - Jeg kigger forgæves, og peger på den forkerte fyr. "Nej! Det er mig med tophuen på", siger han. "Jeg fik forresten skældud af min mor, fordi jeg havde taget hue på. Jeg havde sådan et fint hår, sagde hun".

Poul Erik Larsen startede med at sejle i 1949 med en vragsfisker, som sprængte vrage ved Skagen, herefter i mindre fartøjer og stenfiskeri i nogle år, inden han skulle være soldat i de

obligatoriske 18 måneder, som det nu var den gang. Poul Erik kom på dykkerskole i Søværnet i 1956, og blev færdiguddannet som tungdykker i 1957, hvor han påmønstrede "Ole". Det var vrage- og stenfiskeri i Øresund, man drev dengang, men alligevel syntes han ikke, det var det rigtige han lavede.

Tangeventyret

I 1958 begyndte man at fiske tang til industri. Også "Ole" var nu med i dette tangeventyr, nord for Djursland, hvor der var opdaget store tangforekomster - ca. 235.000 tons.

Mange galeaser og skonnerter blev nu rigget om til at fiske efter Furcelatreium tang, også kaldet "rødmyr" i dagligt tale. Rødmyr er sådan en smuk vækst, som gror på sten og river sig løs om efteråret, hvorefter den ruller sig sammen i små boller på havbunden, så kan de skrabs op med bundtrawl. Rødmyr blev brugt industrielt til at lave stabilisator af, et stive- og bindemiddel, som bruges til bl.a. vingummi, is, budding, piller og mange andre ting. Det var en dansk civilingeniør, Erik Bjerre Pedersen, der udviklede det i 1930-40'erne, og på grund af

den japansk/kinesiske krig og sidenhen 2. Verdenskrig, hvor man ikke kunne få agar algen til gelatinefremstilling, kunne man bruge rødmyrtang i stedet.

Efter at have fisket og sejlet 500 laster til Havnsø, hvorfra omlæsningen foregik dengang, var det slut oppe ved "Tangen", som det blev kaldt - oppe nord for Djursland. Man prøvede nu at søge andre steder i de indre danske farvande, bl.a. ved Fejø og Sejerø, men det blev ikke det helt store tangeventyr. - "Der er ikke en dansk fjord, hvor jeg ikke har været i jagten på rødmyrtangen", fortæller Poul Erik.

Tangen omkring Nysted

Vi sidder nu og drikker en kold øl, og skal have en smøg. "Jeg er holdt op", siger Poul Erik. Jeg kan sgu ikke tåle det mere, så nu er jeg gået over til AFC cigaretter", (andre folks cigaretter). Poul Erik tænder den smøg jeg byder ham, hoster og slukker igen.

I efteråret 1966 opdagede man store forekomster af tang ved Nysted, og flåden af tangfiskere kom nu til Nysted, også "Ole" og Poul Erik, der

begyndte at fiske tang i Klørrenden. Et bælte på 12 sømil til Hyllekrog. På det tidspunkt var der 10-12 fartøjer, som fiskede tang fra Nysted, og dette kunne godt blive til en hel del om året. Således blev der det første år fisket 10.000 ton tang til en værdi af 70 kroner pr. ton. Tangen blev transporteret til fabrikken "Food Machinery Corporation" i Vallensbæk med lastbil til forarbejdning, det var dette firma, som stod for produktionen, efter at fabrikken "Linex" var opkøbt af amerikanerne.

Allerede årene efter, kunne man spore en tilbagegang i fiskeriet efter tang. Nu kun 6.000 ton og efterfølgende år 4.000 ton om året. Dette blev dog urentabelt for nogle af tangfiskerne, og i 1969 var der kun 4-5 skibe tilbage i Nysted. Sådan var det i mange år, indtil "Ole" var alene tilbage med "Nelly". Der er nu kun tang nok til at holde 2 fartøjer i gang året rundt.

Basen i Havnegade

Poul Erik flyttede til Nysted i 1976. Han kommer oprindeligt fra Udbyhøj, som ligger, hvor Randers Fjord løber ud i Kattegat. Adressen

Vognmanden i færd med at losse tangen som skal videreforarbejdes på fabrikken.

blev Havnegade i Nysted, kun få skridt fra, hvor "Ole" havde sin base. Mange gange har jeg mødt Poul Erik i kedeldragt og støvler, enten på vej ned til "Ole" eller på vej hjem, sammen med hans evige faste følgesvend "Proppen". I 1990 var Poul Erik alene tilbage om tangfiskeriet i Nysted, og det blev til ca. 1.200-1.500 ton om året. I 1997 sluttede epoken for Poul Erik, fordi tangfiskeriet ikke længere kunne lønne sig. Med en pris på 700 kroner pr. ton, kunne det ikke længere betale sig for fabrikanten. De købte nu deres tang i Letland, hvor den var lige så fin, som fra Nysted, men til en billigere pris.

Entreprenøren

Poul Erik Larsen blev ikke arbejdsløs, men startede som entreprenør - bl.a. med udgravning af Næstved kanalen og mange andre ting - det var ikke noget nyt, da han jo havde stået for udgravning af Nysted Havn samt sejlrenden i Stubberup. Også, hvis der var sunket en jolle i havnen, har Poul Erik været der og assisteret med "Ole".

"Hvordan med havari eller andre ubehagelige

oplevelser - kan du fortælle os om?" spørger jeg, og han fortæller. "I al den tid jeg har sejlet med skibet Ole, er der kun sket det, at jeg løb på grund på Rødsand en gang, og der kunne vi slæbes flot igen". Det er jo ikke mange uheld i alle de år. "Det viser jo værdien af en god skipper", siger jeg. Poul Erik kigger på mig over bordet med sin jyske lune - og siger ingenting.

Pension og finansloven

Poul Erik er nu gået på finansloven, som han udtrykker det. "Ole" blev solgt, og ligger i Købehavn, hvor den er ved at blive ombygget til husbåd. Så det er måske ikke det sidste, vi ser til den 112 år gamle kuf.

Det er med vemod, at den gamle hvide kuf ikke længere kan ses i horisonten - eller når den runder Skansepynten på vej i havn med lasten fuld af tang. I dag, når man ser ud over Østersøen, er der bare vindmøller og vindmøller, række efter række, så langt øjet kan se. Et stykke af Nysteds særpræg er slut - men vi, der har oplevet det, vil aldrig glemme disse ting!

- Jeg forlader Poul Erik, efter en hyggelig snak,

Poul Erik Larsen blev ikke arbejdsløs, men startede med at arbejde som entreprenør med bl.a. uddybning og opgravning af sejlrender og kanaler.

ARKIVFOTO

Det er med vemod, at den gamle hvide kuf ikke kan ses i horisonten, - eller når den runder skansepynten, på vej i havn med lasten fuld af tang.

ARKIVFOTO

og et minde rigere. Jeg tænkte tilbage på min egen barndom, som også "Ole" var en del af, når man, som jeg, altid har færdedes på havnen i Nysted. - Jeg er taknsom, da jeg begiver

mig hjemad, om hvad jeg skal skrive i min artikel - også dette løser sig, tænkte jeg...

Jeg håber, at denne artikel har givet en god historie og tid til eftertanke.

Nye og brugte biler...

OH-BILER A/S

Vesterbrogade 40 - 4530 Maribo
Tlf. 54 76 16 08 - Vekstet 54 76 40 80
www.oh-biler.dk

De færdigbarkede sejl til Middelaldercenterets to færøjoller, er nu hængt til afdrypning, de skulle gerne være tørre, inden de sejler hjem igen.

FOTO: RICHARD JENSEN

RAPPORT FRA STEJLEPLADSEN

I løbet af sommeren, lykkedes det to gange at gennemføre barkning af sejl i barkkedlen på stejlepladsen. Første gang foregik begivenheden fra eftermiddag den 21. juni til middag den 22. juni. Vi var noget bekymrede over, om der mon ville være nok tilmeldinger til vagtplanen. Der skulle jo være vagter på gennem hele natten. Vagterne skulle dels kontrollere barklagens temperatur hver 15-20 minut, da temperaturen aldrig måtte overstige 70 °C, samt hele tiden holde sejlet i barklagen i bevægelse, så stoffet blev garvet jævnt. Især de to "mest onde" natteskit var vi bange for, at ingen ville tage. Men vores bekymring var grundløs, da vagtplanen hurtigt blev udfyldt af entusiastiske medlemmer af bådelauget. Den 21. om eftermiddagen fyrede Ib og Ole op under kedlen og et par timer senere da vandet var varmt nok, kunne det tilsættes catechu. Da catechuen var opløst, blev et bomuldssejl dumpet ned i lagen. Der var en sand folkevan- dring på stejlepladsen. Mest byens borgere, men også mange turister fulgte meget interesseret med i processen. Nattens vagter fik også

mange besøg og nogen kom endda med styrkende forsyninger. Den 22. juni ved middags- tid blev det barkede sejl hængt til tørre på stejlepladsens pæle. Fotos af processen kan ses på Bådelaugets hjemmeside. Sejlet blev så flot barket, at oldermændene fra Middelaldercen- terets Råsejlelaug, gerne ville have barket et par sejl til deres færøjoller, næste gang vi fik gang i kedlen. Det skete den 5. og 6. august, i forbindelse med Hajkutterfestivalen. Denne gang mødte også en journalist og en fotograf op fra Folketidende. Journalisten skrev en stor artikel, som på baggrund af vores info-folder og interviews med udvalgets medlemmer, be- skrev barkkedlernes historie og formål. Også denne artikel er lagt ud på Bådelaugets hjem- meside. Stor tak til alle medvirkende - og ikke mindst til de seje nattevagter!

Enikö Wiberg

på vegne af udvalget,
som arbejder for bevarelsen af
MARITIME KULTURHISTORISKE ELEMENTER
på havnefronten i Nysted.

SENSOMMERFEST MED SPRØD SVÆR

Den 24. august kl. 14.00 løb vores sensommerfest af stablen. Det var - traditionen tro - samme menu som sidste år, nemlig spidstegt gris med alt i tilbehør, og vejret var det skønneste solskin og næsten ingen vind.

45 deltog i arrangementet, hvor prisen var sat til 150 kroner pr. deltager. Man spiste til hyggemusik, leveret af Freddy Hansen. Grisen var igen i år fra slagter Gert Severinsen - atter vellykket med masser af sprød svær. Tilbehøret var leveret af Brian.

Efter kaffen og cognac'en var der musik og dans til ud på aftenen, så alle kunne få sig en svingom med sin borddame/-herre, eller måske sin medbragte ægtefælle.

Festudvalget takker for god ro og orden, samt tak de hjælpsomme sjæle, der gav en hånd med ved oprydningen - altid rart med en ekstra hånd.

Der var ikke de store skader eller fald fra delta-

Er det lækkert eller hva'? Grillmesteren beklagede da også, at der ikke var svær på begge sider af grisen, som var sprød og lækker.

FOTO: JOANNA MARCUSEN

gerne, ingen brækkede arme eller ben og næsten ingen buler i ansigterne. Det eneste man kan beklage var, at vores festtelt efter nedtagningen var blevet henlagt oven på et af modelskibene på lageret, som blev skadet en hel del, nogle brækkede master og lignende. Der bliver en del reparationsarbejde til modelbyggerne i vinter.

Sonja og Joanna

Nogle af festdeltagerne fra sensommerfesten med hyggepianist Freddy Hansen i baggrunden, som sørgede for at gæsterne både fik skålet og sunget.

FOTO: JOANNA MARCUSEN

Rigmor II for fulde sejl ved Ålholm Slot på en af vores sejleraftener.

FOTO: RICHARD JENSEN

SEJLER- OG KLUBAFTEN I SMAKKELAUGET

Nysted Smakkelaug startede sine sejlerdage sidst i august måned. Måske lidt sent, men da det var første gang, skulle vi vente til de fleste medlemmer havde holdt ferie og lign.

Der var tre smakkebåde ude at sejle denne eftermiddag, som tog sig godt ud i Noret, og vejret bød på smukt sommervejr med meget lidt vind og fuld sol.

Tre medlemmer af lauget skulle undervises i at sejle med sejl og aflægge prøve på deres kunden, med vores rigger Ole Wiberg som instruktør. Det er en prøve, som er obligatorisk for dem der ønsker at sejle i smakkebåden. Der er også påtænkt et kursus om motorlære ved vores maskinmester Alex Jensen. To medlemmer bestod prøven denne dag, en enkelt ville gerne have lidt ekstra sejl tid før prøven.

Efter sejladserne var det tid til hyggeligt samvær over en pilsner og et glas Kaptajn Morgan. Mange fremmødte medlemmer, nogle med fruer, hyggede sig ved Bådelaugets lokaler, hvor aftenens grillmester sørgede for, at ingen gik sultne hjem. En hyggelig aften, som vi har i sinde at fortsætte med den næste sæson, hvor vi afholder sejlerdage hver torsdag eftermiddag med efterfølgende klubaften, hvis der er tilslutning

til det. Bådelaugets medlemmer er naturligvis velkomne til at deltage, hvor man kan få en sejltur og være med til at hygge sig efterfølgende. Hvis du ønsker en sejltur, kan du henvende sig til laugets oldermænd, som sørger for at der er plads til dig i en af bådene. - Så frem i skoene og vær med til et mere aktivt foreningsliv.

Richard Jensen, oldermænd

Klubaftenen efter sejladserne kunne byde på øl og grillpølser. Klubbens viceoldermænd Benny var aftenens grillmester.

FOTO: ALEX JENSEN

NYSTED BÅDELAUG INVESTERER I NY ØL-AUTOMAT

I år er der blevet investeret i et nyt ølskab, da der ikke kunne skaffes reservedele til den gamle Scanoman automat længere. Den nye automat er et Sielaff skab fra Tyskland og har kostet 49.600 kroner i indkøb. Der skulle så tilkøbes et møntindkast til 7.500 kroner inkl. moms. Når alle rabatter er fratrullet, kom det til at koste 52.187,50 kroner inkl. moms.

Det købte møntindkast er en forholdsvis ny model, som leverandøren Cafax ikke var særlig kendt med. Der var mellem 10-12 servicebesøg før den kørte uden fejl, så lad os håbe, at automaten er fejlfri og vil virke i mange år ud i fremtiden.

Der er endvidere kommet et nyt ølmærke i automaten, nemlig Tuborg til en ti'er pr. stk., men ellers er der Maribo øl, som vi har haft i flere år til otte kroner pr. stk. Flere varianter af læskedrikke, som koster en flad femmer pr. stk. Vi har endvidere vin, spiritus og snacks, såsom flæskesvær og popcorn. Er man mere sulten, kan man købe en toast med ost/skinke

eller en cowboytoast. Tilberedningen står for egen regning med den opsatte toaster i køkkenet.

Per Carstens

Den nye automat kan indeholde flere emner end det gamle udtjente skab.

FOTO: RICHARD JENSEN

Crescent
Boats

VOLVO
PENTA

Alle former for
• Svejsning samt smede- & maskinarbejde
• Hydraulik for fiskeri

**Rødbyhavn Motor-
& Maskinværksted**

Vestre Kaj 28 • 4970 Rødby

E-mail: rmm@pc.dk • www.dannygroth.dk

54 60 51 52

LANDTS RØGEHUS OG OM SÆLFANGST VED RØDSAND

Landts røgehus på havnen i Nysted er mere end et vartegn.

FOTO: ALEX JENSEN

En historie om Landts røge- og saltehus, der ligger på havnen i Nysted og hvad det blev brugt til gennem tiden indtil i dag.

I 1864 byggede fire fiskere fra Nysted et røge- og saltehus på købstadens toftejord, - nu Strandvejen 20. Natten mellem den 1. og 2. januar 1871 nedbrændte huset, hvorefter fiskerne lod opføre det nuværende hus, som er bygget af muremester Harms. De fire fiskere var Claus Christian Landt og Christian Andersen, en tysker ved navn Pezcio og Petersen fra Kongemarksvejen.

I starten blev huset anvendt som redskabs- og røgehus, hvor man røg sild og hornfisk. Røgeovnen var i den nordlige ende af huset, hvor man stadig kan se den meget kraftige, pudsede og gulmalede skorstenspipe. Nord for huset var fiskernes plads for tørring af garn, og lidt længere mod nord, ved molen, ses den renoverede beggryde, hvor garnene blev tjæret.

Alfred Landt fiskede i sine senere år med rejebundgarn, hvor han brugte sin fladbundede pram, og selvfølgelig kun med årer som drivmiddel. Han boede indtil sin død i huset, hvor der ikke var indlagt vand eller sanitære forhold. Efter de to brødre Landts død, er der forsøgt forskellig anvendelse, men uden held. Huset ejes i dag af Guldborgsund Kommune og er fredet. Det er i øjeblikket udlejet til nogle lokale fritidsfiskere, som bruger det til opbevaring af

redskaber. Røgeovnen er i dag renoveret og bruges jævnligt til røgning af fisk.

Sælfangsten ved Rødsand i Østersøen sluttede for cirka 50 år siden.

Rødsand - et cirka 10 km langt sandrev mellem Sydfalster og Sydlolland, hvor både spættede sæler og gråsæler trives i bedste velgående. Indtil cirka 1960 blev der drevet rusefangst af sæler her - en geschæft, der fra 1848 var blevet udøvet i tre generationer af familien Landt fra Nysted med brødrene Niels Landt (1894-1984), Alfred Landt (1891-1981) som de sidste sælfangere, der havde taget over efter faderen Claus Christian Landt og dennes makker, Christian Andersen.

Alfred og Niels Landt i færd med at røgte deres sælruser på Rødsand, som de sidste sælfangere ved Nysted.

ARKIVFOTO

Sælrusen var udviklet af bedstefaren. Før han indledte fangsten i 1848, havde et selskab fra 1801 haft privilegium på sælfangst ved Rødsand, og i 1802 dræbte fire mand 915 sæler på nogle få timer.

Niels Landt og Alfred Landt har vurderet, at der indtil 1910 blev fanget 280-320 sæler årligt, før udbyttet faldt til 120. Fra 1940 blev der pr. år fanget cirka 40 sæler, men i det sidste fangstår, omkring 1960, blev der kun fanget 14 sæler. Fangsten var ikke længere rentabel, fordi tran ikke var efterspurgt, og skindpriserne havde nået bunden. I begyndelsen af 1900-tallet havde en sæl en gennemsnitlig værdi af syv kroner. Brødrene Landt har dog opnået at få 65-90 kroner for gode skind, og de har eksporteret nogle til Grønland. Kødet blev solgt til rævefarme for 40 øre kiloet. Landtbrødrene spiste også sælkød, men det slog aldrig igennem som en folkelig spise herhjemme i Danmark.

Tran indbragte i 1940'erne 600 kroner for en tønde med 200 liter. Tran blev blandt andet brugt til lamper og smørelse til seletøj og træskostøvler. Under Anden Verdenskrig blev det

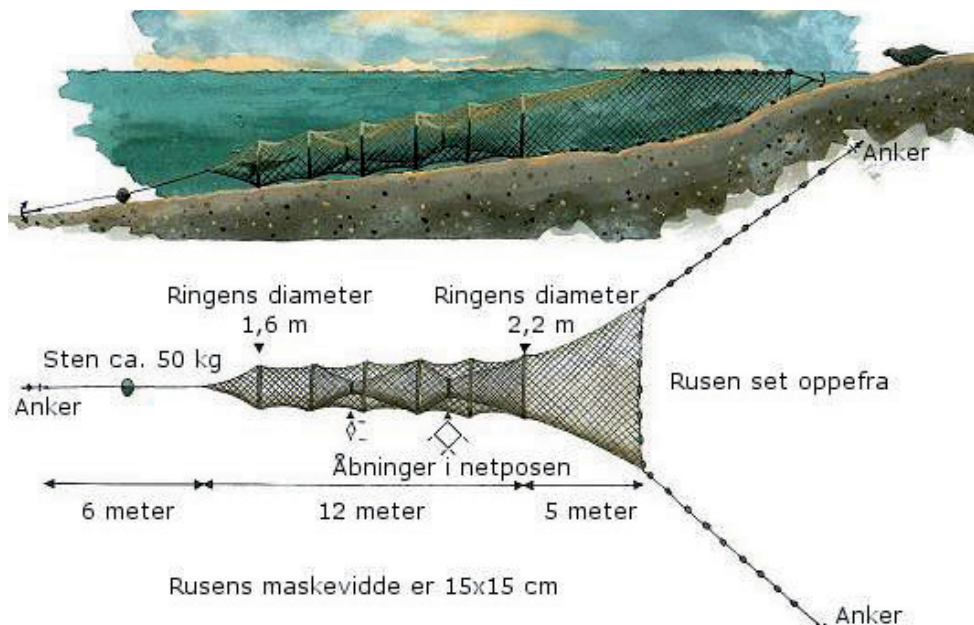
desuden brugt i margarine. Sæler blev dengang anset som et skadedyr for fiskeriet - som det stadig er den dag i dag, både for erhvervs- og fritidsfiskere, hvor sælen ødelægger redskaber og fangsten i garn og ruser.

Ruserne blev sat på nordsiden af Vesterholm ved Rødsand, hvor der er dybt helt ind til sandet. Fangsten stod på fra august og indtil isen forhindrede dem i at nå Rødsand. Bedst var fangstforholdene ved sydvestlig vind.

Brødrenes far havde engang 36 sæler i rusen. Brødrenes egen rekord var 18 sæler. Spættede sæler var i overtal, men af og til fangedes også gråsæler, hvoraf de største var på 500 kg. Fiskeridirektoratet undersøgte i en periode maveindholdet fra de fangne sæler. En enkelt sæls maveindhold var dog ud over det sædvanlige, idet det bestod af 72 sildeskeletter, 18 torskeskeletter, 12 ålekvabbeskeletter og 33 ålekrøge.

Et par år før sin død i 1984, fremstillede Niels Landt imidlertid en miniudgave af sælrusen, som findes på Lokalthistorisk Arkiv i Nysted.

-red

Ruser blev brugt til at fange sæler med indtil ca. 1960. Tegningen viser hvordan ruserne ved Rødsand så ud.

TEGNING: JOHANNES BOJESSEN

Medlemmer fra Dansk Amatørfiskerforening, Lolland-Falster afdeling. Fra venstre koordinator for åleudsætning på LF, Hans Hansen, formand for LF afdeling Louis Jubelsky, Richard Jensen, Svend Jensen og til sidst en medarbejder fra Jupiter Ål i Stege som var leverandør af glasålene.

FOTO: RICHARD JENSEN

DANSK AMATØRFISKERFORENING UDSATTE 8.000 STK. GLASÅL I FARVANDET OMKRING NYSTED

Onsdag den 3. juli blev der, i samarbejde med Dansk Amatørfiskerforening, udsat 8.000 stykker glasål i farvandet omkring Nysted. Nu gælder det om at give glasålene de bedste betingelser for at kunne overleve, netop ved at finde et sted, hvor bundforholdene gør det muligt at skjule sig i tangen, og hvor den har let adgang til føde. Det er svært at gemme sig for skarven og sortmundede kutlinger, som tager deres del af fiskeyngelen.

Glasålen

Glasålene er mellem 8-10 cm lange og omkring 2 år. De skal nu, de næsten 6-16 år, leve deres liv som guldål, og bliver først kønsmodne i en sen alder, for hannens vedkommende 8-9 år og hunnen mellem 13-16 år. De bliver nu, hvor de er kønsmodne, til blankål og vil trække mod Sargassohavet for at gyde - en vandring på 6-12 måneder. Efter gydningen dør de.

Guldålen fanges fra april til oktober og blankålen om efteråret.

Ålen - en truet art

Ålen er nok den mest populære spisefisk, vi kan fange i de danske farvande. Den største kendte ål var 131 cm og vejede 4,15 kg. Fangsten af både guldål og blankål i Østersøen og Nordsøen er reduceret med ca. 75% gennem de sidste 20 år. Den farligste periode for ålen er i glasålstadiet, hvor den er mest sårbar, mens den vandrer op i floderne. I flere lande omkring Middelhavet er glasål en delikatess, som efter en tur i frituregryden, spises som snack. Mon ikke det er blevet reduceret en del, efter at åleforvaltningsplanen er sat i kraft. I Danmark opdrætter man glasålen med stor succes (se endvidere sidste nr. af Fritidsfiskeren). Ålen lever af småfisk, rejer, frøer, krebsdyr og snegle.

-red

Stof til næste Laugsnyt

Husk at indsendelse for stof til det næste Laugsnyt

ER DEN 15. JUNI 2014

Sendes til vores redaktør: richard.v.jensen@gmail.com

